

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Вирішення проблеми децентралізації публічного управління виступає одним із основних завдань адміністративної реформи в Україні.

Наразі наша держава перебуває у вирі реформ та змін. Однією із реформ, до якої географічна наука має безпосереднє значення, є реформа адміністративно-територіального устрою нашої країни, яка була розпочата разом із реформою місцевого самоврядування, так званою реформою децентралізації, і є рівнозначною їй. На сьогодні в Україні активно проходить процес формування нової системи адміністративно-територіального устрою – утворення об'єднаних територіальних громад.

Проблеми місцевих бюджетів завжди були в центрі уваги науковців і фахівців, серед них О. Василик, Я. Казюк, В. Кравченко, О. Кириленко, І. Луніна, В. Мамонова, К. Павлюк, І. Чугунов, С. Юрій та ін. Їхні публікації присвячено дослідженням питань бюджетної системи України в цілому, бюджетного процесу та міжбюджетних відносин, теоретико-прикладних засад управління публічними ресурсами тощо. В останні роки виконується багато аналітичних досліджень, що базуються на моніторингу процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, який регулярно проводиться Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [1].

В Україні з метою створення спроможних громад підписано Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», Закон України «Про співробітництво територіальних громад» і видана Постанова КМУ «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад». Під спроможними територіальними громадами розуміються територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці [2].

Позитивні зрушення в зазначеному напрямі державного розвитку відзначають представники політичного істеблішменту. Прем'єр-міністр України В. Гройсман заявив, що реформа з децентралізації влади є однією з найбільш успішних реформ у країні, і завдяки їй місцеві бюджети отримали десятки мільярдів гривень надходжень. «Тому від ініційованої мною три роки тому реформи децентралізації я очікую тепер також істотного впливу на економічне зростання України», – підкреслив Прем'єр.

Про значущість реформи свідчить і активне обговорення децентралізації у громадському та експертному середовищах. За результатами опитування експертів Реанімаційного пакета реформ, яке було проведено Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва в лютому 2017 р., реформа децентралізації влади увійшла до п'яти найбільш успішних реформ в Україні [3].

Центральна виборча комісія прийняла рішення про призначення на 23 грудня 2018 року перших виборів у 125 об'єднаних територіальних громадах. У 2019 році ці громади мають перейти на прямі фінансові відносини з Державним бюджетом [4]. У демократичному процесі розвитку нашої держави буде зроблено не просто черговий крок, а збудовано нову важливу сходинку на шляху становлення правової і соціальної держави. Це дозволить високими темпами продовжити децентралізацію влади в Україні. І все ж таки, процес децентралізації влади і розбудови місцевого самоврядування є правильним та перспективним напрямом розвитку Української держави.

Тож саме з децентралізацією влади пов'язані надії українського суспільства на підвищення рівня та якості життя населення, обсягу та якості суспільних послуг, максимальне наближення їх до споживача і отримання у найкоротший строк. Фінансова децентралізація створює умови для соціально-економічного розвитку територій. Державна фінансова підтримка об'єднаних

територіальних громад сприяє формуванню соціальної інфраструктури та створенню нових робочих місць. На сьогодні «у більш як 6 тис. громад чисельність жителів становить менш як 3 тис. осіб, з них у 4809 громадах – менш як 1 тис. осіб, а у 1129 громадах – менш як 500 осіб, у більшості з них не утворено виконавчі органи відповідних сільських рад, відсутні бюджетні установи, комунальні підприємства тощо... Дотаційність 5419 бюджетів місцевого самоврядування становить понад 70 %, 483 територіальні громади на 90 % утримуються за рахунок коштів державного бюджету». Внаслідок бюджетної децентралізації власні доходи місцевих бюджетів зросли майже втричі: з 68,6 млрд. грн. 2014 р. до 192,0 млрд. грн. 2017 р. Якщо врахувати міжбюджетні трансферти, то 2018 р. частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни цього року становитиме 51,5 %. Проте, в Україні існує і також велика кількість громад, які неспроможні самостійно вирішувати соціальні проблеми, а держава, надаючи їм постійно дотації, стримує розвиток інших громад. Таким чином, потреба в децентралізації виникла під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів [5].

Місцеві бюджети зараз володіють ресурсною базою, яка була значно збільшена, і це стосується не лише об'єднаних громад. Робиться все можливе, щоб нові можливості були максимально ефективно реалізовані. У об'єднаних громад є низка преференцій і додаткових можливостей, якими важливо скористатися.

Об'єднуючись, громади закладають важливі основи для свого економічного розвитку в перспективі, адже отримують територіальні, земельні, демографічні ресурси, мають змогу облаштувати інфраструктуру.

Список використаних джерел:

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: http://decentralization.gov.ua/monitoring2017_10_ua.)

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), The method of forming capable of communities, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p> (Accessed 20 May 2016).

3. Децентралізація в Україні: сучасний стан законодавчого забезпечення процесу реформування [Електронний ресурс] // Центр досліджень соціальних комунікацій в НБУ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2854:detsentralizatsiya-v-ukrajini-suchasnij-stan-zakonodavchogo-zabezpechennya-protse-su-reformuvannya-2&catid=71&Itemid=382.

4. 23 грудня у 125 ОТГ відбудуться перші вибори [Електронний ресурс] // Газета Верховної Ради України «Голос України». – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.golos.com.ua/article/309160>.

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), The concept of reform of local government and territorial organization of power in Ukraine, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r> (Accessed 20 May 2016).